

SUR-VULTUR

Odată, pe vremea de demult, când mâncau șoarecii pe pisici și erau mai înalți ăi pitici, adică așa vine vorba, da' eu spui adevărat, s-a întâmplat de a vărsat stăpânul pasărilor din lumea asta cinci chile de mei și a buciumat din buciuum ca să se strângă toți supușii lui de pe pământ și să împartă meiul frățeste.

Pasărele cum au auzit buciuumul, cum s-au adunat, care de pe unde erau, de au împărțit meiul parte dreaptă, cum le-a fost poruncit stăpânul. Dar după împărțeală – vezi dumneata cum s-a potrivit! – a prisosit un bob. Prisosind ăl bob, s-au repezit toți, unul ca să-l ia el, ălălalt că lui i se cuvine, și-a ajuns treaba din vorbă-n vorbă de s-a făcut o bătaie așa de din cale afară, că, cică, care a scăpat a scăpat mai schilod, mai ciontit, cum a putut, în sfârșit, dar care a murit, apoi a murit de tot.

Din astă bătaie a rămas beteag de aripă și Sur-Vultur, năzdrăvanul de pe tărâmul ălălalt, care cum s-a simțit că-l doare aripa a dat dosul târâș-grăpiș, și el cum a putut, într-o pădure mare cu copaci grooși-groși!... de nu era în puterea omului să-i fi coprins în brațe, și înalți de nu le puteai vedea vârfurile să fi avut cinci perechi de ochi, și s-a așezat p-o cracă, cam în marginea ei. Acolo, dacă s-a așezat, n-a stat mult și iacă s-a pomenit c-un vânător că întinde pușca să-l împușce.

– Măi creștine, zise Sur-Vultur cum văzu așa, lasă pușca jos, nu mă omorî, ci ia-mă de mă du acasă și mă arănește, că ți-oi prinde și eu bine cândva.

Vânătorul auzindu-l vorbind omeneste lăsă pușca jos până sfârși, iar după ce sfârși iar o întinse spre el.

– Măi creștine, măi, te-nțelege, măi, că nu-ți vorbesc de rău, lasă pușca-n jos.

Ăla nu vru, ăsta iar îl rugă... în sfârșit, până-n trei ori; la a treia oară se oțărî și vânătorul să-l cruțe și-l luă cu dânsul acasă gândind și el că cine știe... o fi ceva dacă vorbește el ca oamenii. Și-l duse acasă. Cum ajunsese, îl obloji la aripă cu boz, cu una cu alta, ca să-l vindece mai repede.

După ce-l obloji bine, Sur-Vultur ceru să-i taie o vacă să mănânce, ș-o mîncă toată.

A doua zi, nu, că să-i mai taie una.

– Păi bine, măi Vulture, tu mă lași sărac, măi!

– Lasă, ce-ți pasă, răspunse Sur-Vultur, știu eu ce fac, dacă-ți place, dacă nu... eu altfel nu pot să te ajut întru nimic.

– Mai na, dar.

Și-i dădu să mănânce câte-o vacă în fiecare zi, până nu-i mai rămase niciuna. Ce era să facă? intrase în horă. În ziua când îi dădu p-a mai de pe urmă, se pomeni cu Sur-Vultur că-i zice să bată o prăjină de nouă stânjeni în mijlocul curții ca de vro palmă în pământ, și după ce o bătu, Sur-Vultur o luă în sus și du-te și du-te și iar mai du-te... s-a dus până l-a pierdut din ochi omul.

Când l-a pierdut din ochi, a început și el să fluiera.

– Ia te uită, mă, îmi mîncă vitele și mă lasă așa!...

Și puse mîna să se scarpine-n cap.

În vreme ce se scarpina el în cap de necaz, numai se pomeni că-i vâjje ceva la ureche; când se uită, ce să vază?... Sur-Vultur se năpustise tocmai d-acolo din văzduh, cât putuse, cu pieptu-n prăjina din mijlocul curții și cum o izbise cu osul pieptului o vârase pe toată în pământ!

Apoi se îndreptă spre rumân și-i zise:

– Îmi încercai puterea; acum pun-te-n spinarea mea și aidi!

După ce plecară înălțându-se în văzduh, taman când erau aproape de vântul turbat, Sur-Vultur numa dădu drumul rumânului din

gheare, și, după ce-l lăsă de se învârti nițel, îl prinse iar; apoi, după ce mai trecu nițel, iar îi dădu și iar îl prinse, până în trei ori, după care-i zise:

– Vezi, așa frică am pățit și eu când ai întins pușca spre mine, cum ai simțit și tu acu când îți dădui drumul.

Apoi după ce mai umblară vreme îndelungată, iacă dădură de niște case, de la soare a fost putând ține rumânul ochii deschiși, dar la ele nu i-a putut deloc.

Sur-Vultur îi zise:

– Du-te la casele alea, că sunt casele soră-mi, și cere și tu din pomană, că-mi face mie, gândește c-am murit; iar când ți-o da, tu să zici: „Bogdaproste, să fie pomană cui a făcut-o, da’ Sur-Vultur să trăiască unde-o fi”. Și să-i ceri nuca seacă dintre căpătâie.

– Bine, răspunse omul și plecă.

Dac-ajunse la casa surorii lui Sur-Vultur, și dacă i-a dat și lui de pomană, el a răspuns:

– Bogdaproste, da’ pomană să fie cui a facut-o, iar Sur-Vultur să trăiască unde-o fi.

– Ce, or n-a murit? or trăiește? întrebă cu bucurie sora; și de ce n-a mai venit p-acasă... pe un’ s-a rătăcit?...

– Vine acasă, răspunse rumânul, da’ auzi cică întâi să-i dați nuca seacă dintre căpătâie, și după aia vine, că-i trebuie să facă nu-ș’ ce cu ea.

– Ba aia-i vorbă! răspunse sora, nu l-am văzut d-atâta vreme, nu l-oi mai vedea nici d-aci înainte, da’ nuca seacă n-o dau.

Auzind așa, rumânul se-ntoarse îndărăt, unde lăsase pe Sur-Vultur, și-i spuse că iaca și iaca.

– Sui pe spinarea mea, zise atunci Sur-Vultur, și ai să mergem la frate-meu.

Și o porniră.

Dacă ajunseră la frate-său, coborî rumânul jos de pe spinarea vulturului și se duse și la el, după ce-l învăță Sur-Vultur să zică tot vorbele ce zisese când fusese la soră-sa.

Dar și frate-său răspunse tot în chipul ăla:

– Nu l-am văzut d-atâta vreme, nu l-oi mai vedea nici d-aici înaintea, da' nuca seacă nu i-o dau.

Atunci Sur-Vultur, văzând că nici frate-său nu-i dă ce cere, o porni spre casele nevastă-si.

Alături de casele ei era un puț. Sur-Vultur zise rumânului:

– Du-te de scârțâie cumpăna puțului nițel și de te-o întreba cine e, să spui că ești om bun și ești trimis de Sur-Vultur.

Se duse rumânu, scârțâi cumpăna puțului și numai iacă auzi un glas:

– Cine e acolo la puț, că am o cățea brâncușe cu dinții de oțel, când i-oi da drumul îl face mici fărâme.

– Om bun e, răspunse rumânu, trimis de Sur-Vultur.

Când auzi nevasta lui Sur-Vultur așa, îndată ieși afară la poartă și-l pofti în casă și-l ospătă, și-i dădu de băut și apoi îl întrebă că ce vești îi aduce de la bărbatu-său.

– De vești, slavă Domnului, sunt bune, e sănătos, voinic; a avut un beteșug la o aripă, da' i-a trecut; acuma m-a trimis pe mine, că, cică, auzi, să-i dai dumneata nuca seacă dintre căpătâie, că-i trebuie, nu-ș' ce să facă cu ea.

Nevasta, cum a auzit ce-i cere, cum a răspuns:

– Să știu că nu mai văz cât oi trăi nuca seacă, da' eu i-o dau, că el multe știe face cu ea.

Și i-a dat-o.

După ce i-a dat-o, și-a luat rumânu ziua bună, a mulțumit că l-a ospătat, și a plecat de i-a dus nuca lui Sur-Vultur.

Cum a văzut Sur-Vultur nuca, îndată i-a zis rumânului să se urce iar pe spinarea lui, că-l duce acasă îndărăt.

După ce umblară ei până sfârșiră calea toată, câtă era, au ajuns cu bine în părțile unde sta rumânu. Acolo dacă au ajuns, s-a coborât din spinarea lui Sur-Vultur, și după ce s-a coborât, dânsul i-a zis:

– Ei, acu' na ție nuca seacă dintre căpătâie; când ai avea trebuință despice-o frumos cu vârful custurii, că are să iasă din ea vite multe;

vinde din ele, taie, fă ce știi; iar ce rămâne bagă-le la loc înapoi plensind din ăst bici.

Și după ce-i dădu Sur-Vultur și biciul, își luă ziua bună de la el, și se ridică, încet-încet rotogolindu-se în slava cerului, făcându-se mai mic, mai mic, până nu se mai văzu.

După ce se făcu Sur-Vultur nevăzut, rumânu vârî nuca în sân, puse biciul în dășagă, că era un bici mic, și o porni înainte de merse pân' dădu d-o pădure mare, verde și răcoroasă.

Dac-ajunse la pădurea asta, mai umblă ce mai umblă prin ea și găsi un luminiș unde se așeză la umbra unui frasin, să-i tragă un pui de somn, să-și mai vie în fire, că era amețit de drumul ce făcuse prin văzduhuri.

Adormi; dacă adormi, nu se mai trezi până înspre seară, când cobora soarele spre asfințit, iar după ce se deșteptă, nemaiputând răbda până să ajungă acasă, scoase custura și crăpă nuca seacă.

Ce să vezi, când o despică!... Câte nații de vite în lumea asta, el le-a fost avut toate; se umpluse luminișul de mișunau, nu mai aveau loc deloc, un ac să fi aruncat și nu cădea jos; boi cu coarnele aduse, lungi de câte-un cot, vaci mai mărunte cu ugerile pline de abia le puteau purta, oi cu lâna ca mătasea, armăsari de mâncau foc, catări, măgari, capre, până și cerbi cu coarnele înrămurite; tot felul de lighioane carevasăzică, erau acolo.

Se uită el bucuros la ele, le mai scui pă să nu le dăoache, și-apoi se duse la dășagă să scoată biciul, să plesnească, ca să le bage la loc. Când colo, ce să vezi? ia biciul de unde nu e... că-ncoa, că-ncolo, c-o fi tunsă, c-o fi rasă, biciul nu era și pace. În somnul lui, cine știe, o fi trecut vrun hoț și negăsind nimic la el, că bani n-avea nici frântură, o fi luat biciul, să nu zică încailea că nu s-a ales cu nimic.

Ei, acum ce să facă el cu vitele? că să le ia să le mâie de la spate nici gând să fi avut; cum era el să mâie sumedenia aia marea? ba se mai și răspândiseră prin pădure. Se așeză și el p-o buturugă și începu a plânge blestemând ceasul când adormise.

În vreme ce plângea el, numai iaca se pomenește alături cu Tartacot, Barbă d-un Cot, Călare p-o Jumătate de Iepure Șchiop, care-i grăi așa:

– Mă rumâne, nu mai plânge, eu știu ce-ai tu, și mă prinz să-ți aduc vitele și să ți le vâr în nucă, dacă mi-i da nădejdea ta d-acasă...

– Da' ce nădejde mai am eu acasă, vai de capul meu, zise rumânul supărat.

– Ai, ce-ți pasă, tu făgăduiește-mi-o, și eu îți vâr vitele la loc.

– Apoi dar, dacă e așa, ți-o dau, răspunse rumânul.

– Bine, ne-am învoit, urmă a grăi Tartacot, și scoase dintre firele bărbii un bicișor numai cât degetul ăl mic, și plesni de trei ori din el. Cum plesni, cum intrară toate vitele în nucă, nuca se închise la loc, și rumânul se pomeni iar cu vitele înăuntru; iar Tartacot îi dădu și biciul să se slujească cu el la trebuință.

După aia, Tartacot pieri, și rămâind rumânul singur o porni înaintea spre casă.

Pe drum, se întâlni la un puț c-un flăcău zdravăn și frumos c-o dășagă la spinare, și-l întrebă unde se duce.

– Un' să mă duc, răspunse flăcăul, mă duc unde m-a rânduit tata, la Tartacot ăl dă are barbă d-un cot și umblă călare p-o jumătate de iepure șchiop.

Și plecă înainte flăcăul.

Taman atunci își aduse aminte bietul om că-și lăsase nevasta borțoasă, când plecase, și că flăcăul ăla era nădejdea de care el nu știa și pe care o făgăduise lui Tartacot, când i-a băgat vitele în nucă.

„Carevasăzică, eu lipsesc d-acasă de vro 16–17 ani, se gândi el, că el știa că lipsea de mult, dar nu credea că e atâta. Măre, cum trecu vremea!”

Și începu a plânge de necaz, că cum să-și dea el copilul pe mâna năzdrăvanului ăla, fără să se gândească; mai bine se lipsea de vite, că cu așa voinic de flăcău își agonisea el pâinea de toate zilele... Ei, dar ce să mai zici? ce se făcuse se făcuse. O luă și el înainte și se duse acasă.

Flăcăul, după ce umblă vreme ca la vreun an de zile, ajunsese la Tartacot, care îi și arată ce avea să facă, și, fiind flăcăul vrenic, în curândă vreme făcu pe năzdrăvan să-l iubească, să-l îngrijească și să-i dea ce avea mai bun.

Alături de ținuturile lui Tartacot, erau ținuturile Dracului, care avea o față... o drăcoaică și jumătate, cu niște ochi de scăpărau scântei, cu gura mică... nu semăna cu tată-său neam; se vede că era făcută cu vreo pământeană. Dar acum cu cine era făcută nu e treaba noastră, atât că flăcăul se amoretă de ea... și s-amoretă nu glumă, că de n-o vedea într-o zi se prăpădea de tot; fata iar, cum era împresurată tot de pocituri de draci, scâlâmbăiați și negri ca tăciunele, fără niciun lipici, se amoretă de el și mai și ca el de ea, și văzând că nu e rost să se ia amândoi, că cum s-ar fi învoit Dracul?... otărâra să fugă... și așa și făcură...

Într-o noapte, numai o puse flăcăul alături p-un armăsar turbat al lui, pe care i-l dăruise Tartacot, și p-aci le fu drumul!...

Taman spre dimineață prinse de veste drăcoica, muma dracului, de fuga nepoată-si și repede porni pe fiu-său în urma lor.

Când a fost aproape să-i ajungă, fata a simțit și i-a zis flăcăului:

– Ia te uită-ndărăt de vezi ce se zărește.

– Vine repede o cioară neagră, răspunse flăcăul, după ce se uită.

– Ția e spurcatu de tata, zise fata, eu mă fac bisericuță, tu fă-te călugăraș înaintea bisericuții.

Se făcură așa, și numai iacă și cioara fuga a trecut pe lângă ei, uitându-se-ncolo, că nu-i e datina dracului să treacă pe lângă biserică și să se uite la ea. Apoi, după ce se mai duse ce se mai duse înainte, văzând că nu dă de ei, se întoarse înapoi și se duse acasă.

Cum trecu pe lângă tineri înapoi, cum se prefăcură și ei la loc oameni și porniră repede înainte.

Când ajunse dracul acasă și spuse mă-si că n-a văzut nici urmă de fată ori de flăcău, numai o bisericuță c-un călugăraș, drăcoica i-a dat o palmă de i s-a zguduit creierii-n țeastă, că cică și la draci tot muierile sunt mai ale dracului, și-i cârpesc câte o dată de te miri, draci sunt ăia or ce sunt.

– Ția erau ei, netrebnicule, nici atâta nu te-ai priceput? Fuga-ndărăt după ei, ce mai stai? Să-i ajungi și să mi-i aduci acilea, să le arăt eu fugă.

Dracu, cum a auzit vorba mă-si, fuga-ndărăt, până iar s-a apropiat de fugari.

– Ia te uită înapoi, ce vezi? zise iar fata, flăcăului.

– O coțofană neagră vine de foc.

– Fă-te pieptene și eu pădure.

Pan' să se facă, Dracu și el acilea; da' de un' să știe el că pieptenele și pădurea sunt fugarii după care alerga el? că el nu se prea pricepea așa mult la d-alde astea; astea mă-sa le știa bine.

S-a întors îndărăt iar fără ispravă.

Drăcoaica, dacă l-a văzut așa nevoiaș, l-a scuipat de necaz; apoi a pus o hanță pe ea, a încălicat pe piuă, a dat cu pistolu în fundul piuă și o dată a sărit trei hotare lăsând flacără în urmă.

Fata, cum simți că se apropie bunică-sa, a cărei putere și viclesug le cunoștea bine, o cam sfecli, dar tot nu se dădu prinsă, se făcu o baltă mare cu mucii d-o palmă și pe flăcău îl prefăcu într-un rățoi.

Când veni drăcoaica a bătrână și văzu balta, îndată pricepu că aia e fii-sa și rățoiul e flăcăul, dar era taman în mijlocul bălții, și nu-l putea ajunge, că fata îl învățase pe el dinainte să stea departe de mal și să nu cumva să deschiză ochii, că i-i ia mă-sa, ci să-i ție închiși strâns.

Mătușa l-a tot momit cu una cu alta... că să vie să-i dea râme să mănânce... că aia, că ailaltă, rățoiul nu se apropia...

– Rățoiăș, maică, urmă dânsa, văzând că nu e chip să-l înduplece a veni la mal, ai văzut tu drăcoaica adevărată cum e: n-ai văzut; ia te uită-ncoa, că eu sunt curat drăcoaică, fata nu e, ea e curcită.

Flăcăul, prost, ce-i veni?... să vază și el cum e drăcoaica, că tot auzise mereu, dar de văzut nu văzuse niciodată... Deschise ochii s-o vază, și cum îi deschise, cum i-i sorbi drăcoaica, și plecă lăsându-l orb.

După ce plecă bătrâna, fata și flăcăul se prefăcură oameni iar la loc.

– Ei, vezi, zise fata, nu ți-am spus să nu deschizi ochii? Acu rămaseși orb! Da' lasă că tot am nădejde să ți-i pui la loc. Așteaptă-mă aici, că eu mă duc să încerc să i-i fur.

Pe bătrână a fost ajuns-o un somn într-o pădure mare, lângă un izvor.

Fata, trecând p-acolo, o văzu și dacă o văzu îi desfăcu binișor mâna în care ținea strâns ochii flăcăului, i-i luă și puse în locul lor un găinaț de cioară, apoi se întoarse îndărăt.

Mătușa, după ce s-a deșteptat, și-a luat picioarele la spinare și a plecat spre casă.

Când a ajuns, fiu-său a întrebat-o:

– Ei, ai făcut vro ispravă?

– Cum să nu fac, ce eu sunt nătângă ca tine? i-am sorbit ochii... ia uite-i...

Când desfăcu mâna să-i arate ochii, ce să vază? Găinațul de cioară.

– Asta ți-e pricopseala? Întrebă dracul pe mă-sa, care rămăsese cu gura căscată, apoi dar... na!...

Și-i plesni o palmă mătușii, vere, de-i sări ochii din loc și rămase ea oarbă.

Fugarii, de dincolo, văzându-se scăpați teaferi și nevătămați, se duseră acasă la tata băiatului, unde, după ce se cununară, făcură o spuză de copii și trăiră cu toții mulțumiți până la adânci bătrânețe, și cică iar, spun oamenii, că din astă pereche de om pământean cu drăcoaică au ieșit și buni și deștepți, dar și „oamenii dracului”, și hoți și ucigași tot din ei au ieșit.

*Iar eu încălecai pe o viespe
Ș-o lăsați la d-voastră în iesle,
Să te duci, cocoane, că ești stăpân,
Să pui să-i dea și ei nișel fân.*

Povestit de Dedu Dinu, ajutat de Ioniță
al lui Radu Cojocar, amândoi din Chirculești,
plasa Câlniștea, județul Vlaşca.